

TARTU TÜTARLASTE GÜMNAASIUMI ÕPILAS- PERE HÄÄLEKANDJA

Nr. 5.

15. november 1931.

IV aastakäik.

Väljaandja: Tartu tütarlaste gümnaasium. Pea- ja vastutav toimetaja: Aug. Raud; abi: E. Jaska. Tegev toimetaja: A. Hurt. Toimetuse liikmed: T. Linde, E. Madrats, V. Märtin, L. Raba, M. Suits. Talituse juhataja: V. Käppa. — Kaastööd võtavad vastu toimetuse liikmed igal ajal. — „T. T. G.“ ilmub iga kuu 1. ja 15. päeval, välja arvatud õppetöö vaheajad. Tellimishind: aastatellijaike 20 senti number, üksiknumbrite tellijaike à 25 senti.

Kooli aastapäevaks.

Riigid, asutised, isikud — kõik nad pühitsevad oma aastapäevi, oma sünnipäevi. Meie suur riigipüha on meie iseseisvuse aastapäev, meie riigi sünnipäev. See päev tõi suure ja hea pöörde meie rahva ellu, seepärast on ta meile kallis.

Samuti tähtis päev aastas on meile meie oma sünnipäev. Sellest päevast ja aastast arvame meie oma eluiga. Meie sünniaasta on meile igale tähtsam lüli aastate-ahelas. Meie sünnipäev omab erilise koha aasta päevade seas. Seda päeva pühitseme, üks vähem, teine rohkem.

Riigi ja üksiku isiku sünnipäeva kõrval pühitseme veel oma asutise sünnipäeva. Täna on meie kooli, meie asutise aastapäev, sünnipäev. Kaksteistkümmend aastat tagasi loodi meie kool, loodi suurte päevade tormis ja tuules, asutati eesti elutule saadusena. Täna mälestame seda loomist. Täna on meie kooli suurim püha. Eilse päevaga kadus jälle üks aasta olematusesse meie kooli elus, täna algab uus. Meie oleme juba uue aasta sõiduvetes, meie paat on tema purjedes. See sundigu meid mõtlema, mälestama, unistama ja tundma. Kõigepealt pangu see meid aga rõõmustama. Unustagem kõik mured ja raskused, siirdugem ülevale poole halli udu ja tinaseid pilvi, sinna, kus särab päike ja sinab taevas, andugem hetkeks ilutsemisele.

Tartus, 14. XI 31.

J. ROOS.

Oma koolile.

Kaheteistkümmes tund on lõõnud... Tormakem edasi särasilmi vaimustuse ekstaasis ilusa tuleviku poole, kandes endas eluküllust, armastust, elumõistmist ja iseteadvusega varustatud julgust, astugem vastu kõigile ülesandele.

Soovin edu koolile, kus kasvatatakse noori omariikluse ja omakultuuri aatelisel alusel!

Ainult siis võib lõikus olla häa, kui pole külv äpardunud.

Tartus, 14. nov. 1931.

Niina Ratasep.

Oma koolile aastapäevaks.

Aasta kaob aastate eest ja igavik neelab neid kõiki.

Tükike aastate reast igale osaks vaid saab.

Askeldust veidike, muret ja rõõmu, siis möödas on elu.

Uus aeg kerkinud põlv ajaga katsetab kord.

Aja kaleidoskoop ringleb ja peegeldab olevat elu:

Kord näib see vaatlejal nii, siis juba jällegi naa.

Vaadelda võib aga ikka, kas pilt olgu vana või värske:

Tead, et kaob kord kõik, kordumist näe ei maailm.

Maalida katsume aega, nii pilte kui kajasid luua,

Et siis kui möödunud hetk, mälestus järele' sest jääks.

Õnnitlussõnu me toome, kui saavutand ajamomendi,

Mida ehk hinnata võib. Kena see komme ning pruuk.

Tervitust sulle, oh T. T. G., täna, mil saabunud kätte

Tosinas sünnispäev, toonud mis sulle on aeg.

Pühitse seda ja rõõmu sest tunne, et hea oleks kõigil,

Armsam et pilt sellest saaks, kaunim et mälestus jääks.

„T. T. G.“ poolt.

August Annuk.

11. okt. s. a. ärapeetud Tartu tütarlaste gümnaasiumi lastevanemate komitee koosolekul astus lastevanemate-komitee esimehe kohalt tagasi ja lahkus üldse T.T.G. lastevanemate-komiteest meie koolile täiesti omaks inimeseks saanud kauaaegne komitee esimees August Annuk. Komitee juhatuses oli hr. Aug. Annuk kooli algusest peale, s. o. 1919. a-st, kuna esimehe ülesandeid täitis ta novembrikuust 1920. a-st. See aeg on niivõrd pikk, et vaevalt leidub kuskil muis koolides isikut, kes oleks püsinud niikaua lastevanemate-instituudi üldjuhina ja organiseerijana. On ju lastevanemate-komitee oma koosseisult väga vahelduv esitis, kuna siin liikmete volitused lõpevad kohe selle järele, kui õpilane-laps on lahkunud koolist, kas selle lõpetanud või mõnel muul põhjusel. Ainult need vanemad püsivad kauemat aega komitee liikmete nimestikus, kellel mitu last või hoolerlast õpivad järgimööda ühes ja sellesamas õppeasutises.

Aug. Annuk'il oli alul tütar T.T.G.-s, kes lõpetas selle õppekursuse 1927. a. Seejärele oli ta teise õpilase hooldajaks, kes ka pidi lahku- ma abituriendina käesoleva aasta juuni alguses. Et hr. Aug. Annuk'il nüüd enam ei olnud võimalik jääda T.T.G. lastevanemate komi-

teesse, tuli tal lahkuda paratamatult, kuigi see tekitas tõsist kahetsustunnet kõigis neis, kellega oli kokkupuutumist hr. Aug. Annuk'iga T.T.G. üritusis ja eluavaldisis. Arvan, et hr. Aug. Annuk isegi tundis raskust südame all, jättes maha oma, päris traditsiooniliseks saanud koha T.T.G.-s, kuigi ta sellega heitis oma õlult suure vastutus- ja hoolerikka kohustise, millele ta oli andunud armastuse ja kohuse truudusega ja millisest kohustisest loobumine kahtlemata toob ta isklikkude ja seltskondlikkude ülesannete täitmisele tunduvald kergendusi ja soodustusi.

Aug. Annuk'i lahkumise puhul olgu siinkohal heameele ja tänuga meele tuletatud neid teeneid, mis on olnud Aug. Annuk'il T.T.G. lastevanemate-komitee esimehena.

Meie koolil on olnud oma olemasolu kestel suuri heitlusi ja võitlusi, et kindlustada ennast majanduslikult, et stabiliseerida õppetegevuslikku ala ja kujundada traditsioonilist, kindla-ilmelist kasvatuslikku korda. Nende ülesannete teostamisel oli Aug. Annuk lastevanemate-komitee esimehena koolile truuks kaasvõitlejaks ja tugiteguriks.

Mainime esijoones neid ametlikke lastevanemate-komitee ja selle juhatuses koosole-

kuid, mida on juhitanud hr. A. Annuk; nende koosolekute kogusumma ulatub paarisajani; peale selle muidugi igasugused muud arupidamised ja kooskäimised, mida pole kantud ametlikkusesse protokollidesse.

Õpilaste einelaua üldkorraldus on olnud ikka esmajoones komitee esimehe mureks, kuigi selles on teinud väga palju ära ka teised komitee liikmed.

Kehvemate õpilaste aineline toetamise summade suurendamiseks ei ole väsinud Aug. Annuk otsimast lisaallikaid, mis kulutati õpperaha tasumiseks, riiete, jalanõude muretsemiseks kehvematele õpilastele, arstiabi

Kooli õppereiside ja igaaastaste rohelisse-sõitude toetussummade määramisel on Aug. Annuk komitee esimehena olnud isegi väga vastutulelik.

Samuti on ta olnud kooli loteriide (1925., 1927., 1929. ja 1931. a.) staabikindraliks. Vähemad omavahelised korjandused lastevanemate keskel ja koolisõbralikes ringkonnis teostusid Aug. Annuk'i initsiatiivil; viimne korjandus tervishoidlikkude klosettide sisseadmiseks oli jälle korraldatud lastevanematekomitee esimehe õhtusel. Lastevanematekomitee pidude ja koosviibimiste läbi viimine lasus esmajoones Aug. Annuk'i õul.

August Annuk.

tasumiseks, järeleaitamise-tundide korraldamiseks jne.

Aug. Annuk'i algatusel pandi alus kooli toetusfondi- raamatukogule, asutati igaaastane lastevanemate-komitee austipendium Eesti Vabariigi aastapäeva puhul, määrati aastate kaupa summasid kirjandusteoste-kingituste ostmiseks cum laude õpilastele, loodi komitee poolt koolikooperatiivi opereerimisfond, annetati koolilipp, muretseti näitelava eesriie ja muid sinna juure kuuluvaid esemeid, kingiti komplekt kujusid saali kaunistamiseks.

Lõppeks on käesolev ajakirigi saanud iga aasta lastevanemate-komiteelt toetust, mille määramiseks on arusaamisega kaasa rääkinud Aug. Annuk.

Õpilaste majanduslikkude ja korteriolude selgitamiseks on Aug. Annuk koolile palju kaasa aidanud, samuti on ta hoidnud tiheda kontakti kooli ja lastevanematekomitee vahel õpilaste moraalse ja kasvatustliku ala kooskõlastamiseks. Kooliruumide küsimuse lahendamiseks kooli algupäevil on Aug. Annuk hulga energiat kulutanud.

Ei ole ka sugugi väike see summa, mida on

Aug. Annuk annetanud kooli ettevõtete heaks mitmel puhul isiklikult.

Kui veel arvestame seda, et Aug. Annuk lastevanemate-komitee esindajana aastate viisi alalise liikmena on osa võtnud õppenõukogu ja kooli hoolekogu koosolekuid ja nende esitistega ühenduses olevaist ülesannetest, siis saame linnulennulise ülevaate neist teenetest, mida on teinud hr. Aug. Annuk Tartu tütarlaste gümnaasiumile, ja sellest suurest energia-hulgast, mida Aug. Annuk on kulutanud meie kooli heaks.

Selleks kõigeks ei ole Aug. Annuk'it miski muu asi sundinud kui ainult andumuslik armas-

tus meie kooli ja õpilaskonna vastu, lakkamatu kohusetruudus ja õige arusaamine oma kohusest.

Kooli järjekordse aastapäeva puhul, mida nüüd pühitseme esimene kord ilma Aug. Annuk'i esindusliku osavõtuta, on meil küllalt põhjusi ette kanda talle tõsist tänu selle tegevuse eest, mida ta on teinud meie koolile rea aastate kestel, on põhjus suruda suurimas tänumeeles ta kätt, lootuses, et ta, ehk küll ametlikult kõrval meie koolist, jääb ikka meie paremaks sõbraks ja vaimseks kaasvõitlejaks.

Aug. Raud.

Kolm luuletist.

Edesi!

Vabadust ihkame, noored me,
vabadust sõnan ja teon!
Vabadust hingile suurile me,
vabaks, vabaks mõtete tee,
vabaks me!

Ja vaata:
öisen pimedusen helklevad tähed!

Taas kuulata:
sygistorimiden kostuvad hüüded:
Elada tahame!
Elada vabuna!
Tee valla meile —
nooruselle!

Tee valla meile —
võitlejaile!

Tulised tunglad sydamein syttivad,
põletav päike silmaden särab.

Edesi, noorus, edesi!
Aated meil yhtuvad!
Edesi rynnakem, võideligem, võitkem!
Uueks, ah uueks peab saama maailm!
Uueks ja parimaks!

A. H.

Sügis.

Üle maastiku kurva
laotunud hall on taevas.
Päev see on nagu surma,
kõik näib otsekui vaevas.

Võimus vististi kurjas
maad on võtnud maailmas;
lootused oleks kui nurjas,
pisarad enesel silmas.

Vihmapiisad kui ragin
langevad ruutudele.
Igalpool prigin ja pragin
irvitleb tormihoole.

Oh seda hüüdu maru,
kostab mis väljast nüüd siia!

On's miskit ülearu?
Kaebust sest kellele viia?

Puud kõik üleni paljad.
Ah, kuis hale see näha!
Kuhu jäänd lehed herkhalljad?
Silmavett paiskub vaid üha.

„Päikene, armas päike,
maha sa jätnud salu!“
hüüatleb linnuke väike,
rinnus tal tuksatleb valu.

Kõikjal, kuhu ma vaatan,
näen ala kurba maailma;
lahti pääsnud kui saatan,
ärritleb, haavab silma.

20. X 31.

Heljo.

Muusika.

On kuulda muusikat — nii kurba, mahet,
nii sügavmõttelist ja ilusat.
Sääl nagu peituks tuhat nuttu, pahet
ja tuhat leinamängu vaiklevat.

Kord naerdes enda elust üle talub
ja nagu vihatujul pilkab ta,

Kord kahetsedes kõike andeks palub
ja nuttes elu üle leinab ka.

Kuis muusikast nij selgelt kõike väljub?!
Mind täielikult valdab muusika!
Säält kerge uduna kõik välja heljub.
Nii kaua võiksin teda kuulata!...

Heljo.

Sami.

Veel viimsed tervitused külaelanike ja Allan Miller'i vahel, ja juba kihutas see suuskadel mäest alla. Ta tahtis enne pimeduse tulekut koju jõuda. Tee viis mäest üles. Mägede nõlvad olid kaetud üksikute metsatukakestega. Lumi tuiskas suuskade all. Tuul vihises kõrvus ja värvis oma külma hõnguga suusataja palged roosakaks. Tasaselt ja ühetooniliselt langesid maha valged lumeräitsakad, kattes maa mitmekordse valge vaibaga. Kuused muutusid suurteks valgeteks kogudeks. Suusatamine muutus raskemaks värskel lume peal ja ka sulased lumehelbed õhetava näo peal otsekohe ära.

Allanil oli veel pool maad sõita, kui hakkas pimenema. Ta peab ruttama, et jõuaks õigeks ajaks koju. Lumesadu lakkab. Tuul vaikib. Säravad ainult kuldseid tähti tumedal tagapõhjal. Kaugelt kuulduv huntide ulumist, kel arvatavasti ninad olid tõstetud üles kuu poole. Allan mõtleb, et kui hundid teda taga hakkavad ajama, siis oleks pääsmine lootusetu. Ja tõepoolest, hundid olid leidnud Allan Miller'i suusajäljed ja hakkasid teda taga ajama. Nad jõudsid kiiremini edasi, sest Allanil oli reisu-kott seljas, mis takistas suusatamist.

Veel oli suusatada kaheksandik osa maast, et jõuda koju. Hundid olid jõudnud päris lähedale. Allan nägi, et pääsmist ei ole, ja haaras seljast püssi, et sellega saata teise ilma paar hunti. Ta laskis maha kolm või neli hunti ja suusatas edasi. Hundid, tundes värsket vere lõhna, hakkasid sööma, õigemini õgima omi seltsimehi.

Miller nägi teest vähe eemal onni, milles ehk temagi võiks varju leida huntide eest. Suusatastes kiiresti jõudis ta peagi sinna.

Hundid olid aga juba söömise lõpetanud ja tormasid edasi, et saaki mitte käest ära lasta. Onni juures jõudsid nad Allanile järele ja tahtsid ta kallale tormata, kuid Allan vibutas püssiga enese ees ja hundid ei pääsnud lähedale. Kuid äkki tegi üks julgem hunt hüppe ja haaras hammastega Allani kasukast kinni. Allan surmas ta ühe löögiga ja viskas laiba teiste huntide ette, kes olid lähemale tulnud. Hundid tormasid kohe seltsimehe kallale, unustades Allani, kes oli saanud vahepeal pugeda onni.

Siis aga tormasid kaks hunti, kellel ei olnud ruumi seltsimehe söömiseks, Allani järele sisse, kes kohe ühe surnuks löi. Teisest oli aga raskem lahti saada. See seisis hüppevalmis, tahtes iga minut teha Allani elule otsa. Ta hüppas, kuid õnnetult, ja juba haaras Allan hundi kaelast kinni ja pigistas senikaua, kuni hunt enam ei liigutanud. Allan viskas laibad huntidele, kes, nähes Allani, taganesid onni lähedalt urisedes. Ka nendele laipadele tegid nad otsa peale, et kustutada oma suurt isu.

Üks suur hall hunt, kes oli teiste juht, ei liigutanud end, kui Allan viskas toidu välja huntidele. Ka Allani tähelepanu pöördus juht-hundi peale. Allanile meenus ta koer Sami, kes oli olnud niisama suur ja niisama hall. Ta läks onni tagasi, võttis kasuka seljast ja mässis enese sinna sisse, tahtes jääda magama. Uni aga ei tulnud ega tulnud. Ta mõtted keerlesid ümber — kuni Sami kadumiseni. Viimaks jäi ta magama. Uni oli olnud rahulik. Väljas ulusid hundid. Nad olid maja sisse piiranud ja valvasid.

Allan ärkas ja vaatas aknast välja. Ta nägi, et hundid ei olnud paigaltki nihkunud. Ta avas ukse ja nägi juht-hunti, kelle pilk oli suundunud temale.

Tahtmata hüüdis ta: „Sami!“ Loomas tuk-satus, ärkasid vanad mälestused, ja ta jooksis rõõmsalt hüpates oma endise peremehe juure. Sami lakkus Allani käsi ja hüples rõõmsasti ta ümber. Nad olid aga unustanud teist hundi, kes liginesid aeglaselt. Allan silitas Sami ja läks onni tagasi, nähes huntide lähene-mist. Sami heitis kurva pilgu oma peremehe poole, kuid onni uks vajus kinni ja peitis enese taha Allani.

Allan istus pakule ja mõtles, kuidas ta saaks edasi minna. Pärast pikka arutamist ja kaalumist leidis ta põgenemise olevat võimatu. Onnis oli külm ja Allan oli eelmisest päevast saadik söömata, nii et ta enese jõuga ei võinud huntidest võitu saada. Hundid ulusid ja hiilisid ümber maja ringi, et ohver mitte minema ei pääseks.

Allan oli jäänud tukkuma, ja kui ta viimaks magama jäi, kõlas tal ikka kõrvus huntide kaeblik ulumine. Uni oli pikk ja rahulik. Üles ärgates ei kuulnud ta enam ühtki häält väljast. Allan avas ukse. Huntidest polnud jälgegi, nad olid kadunud kui tina tuhka. Ainult tuul ulus ja keerutas lumehelbeid üles õhku, kust nad siis langesid tagasi maha.

Kus oli aga Sami? Ta oli vist läinud tagasi metsa, et elada seal vabaduses, aga mitte kusagil majanurga taga. Allan viskas reisu-koti selga ja hakkas kiirelt koju suusatama. Nüüd oli tee juba parem, ja ta suusatas nii kiirelt, nagu võistleks tuulega.

Varssi paistsid majade katuste harjad. Paar minutit veel, ja siis võis Allan soojendada end kaminatule paistel.

Aeg möödus. See lugu unustati. Unustati ka ajajooksul Sami, kelle juures viibisid Allani mõtted varem. Ainult siis, kui ta nägi jahimehi ühes koertega metsas hulkumas ja saaki otsimas, tärkas tal meelde Sami. Talv hakkas lõpule jõudma ja kevad oli lähenemas. Lumi

sulas ja maa mustendas juba kõrgematel kohtadel. Sadas vihma. Teed muutusid poriseks. Õhk oli muutunud soojemaks. Taevas oli hall ja kaetud vihmapiilvedega.

Ühel niisugusel süngel õhtul, millal vihma pladises akna taga, istus Allan oma toas ja luges uuemaid teateid ajalehest. Kaminatuli heitis hämraid varje toaseintele, kus nad liikusid nagu tondid. Majas oli kõik rahulik. Ainult tuul mängis väljas aiavärvaga ja segas üldist suurt rahu, mis valitses kogu ümbruses.

Hahetuses.

(Järg.)

Jõudnue uulitsale ahmis¹ Arma värsket õhku. Mõnest selle väikelinna majakese aknast vilkus juba valgust, kuid aknaklaaside enamuse läikles tumedalt yldises hahetuses. Liiklemine oli peagu² lakanud, ainult eemalt kostis hobusekapjade plagin vastu kive.

Arma vajus taas³ mõtiskelesse, nii et teda majust hoovavad proletaarsed toiduhõngud ei häirinud⁴ nagu tavaliselt. Armat ymbis⁵ nõngelt⁶ mõte, et ta on taas armunud, ja iseäranis see, et ta kiindumus⁷ on siiras⁸. Hämning⁹ ta tundmusmaailmas johtuski¹⁰ sellest, et ta ei suutnud meegata¹¹ seekordselt hoovistelu¹², nagu ta tegi teda tavaliselt. Sestak¹³, kui ta tutvus yhe kooliõe juures saleda, peenelt käituva päälinna noorukiga, anastas¹⁴ see ta mõtted ja ta enese arvates ka sydame „igaveseks“. Nooruse kogunemattuses ta, nagu teisedki tytarlapsed, uskus armastuse kestusse, kuid harjunue seda ise lummama¹⁵ enese soovide kohaselt ta pyydis vabaneđa armastuse vastustamatust¹⁶ haardest. Kõigist ponnistustist¹⁷ hoolimata uubus¹⁸ Arma tahe, enne kui see midagi kaatis¹⁹. Oscar Wilde'i „Dorian Gray“ lugemalt ta lohutas end põhimõttega, et kirgedest pääseme ainult neid rahuldades. Arma-sarnased tytarlapsed ei taotse²⁰ põhimõtetega tegelda. Ainult mõne yksiku elunähtuse puhul nad nõutelevad²¹ mõistusega.

Arma pilk peatus liikuvale eesriidel; selle tagant ilmus vana, lihava naise tõrge²² laikimus²³ Arma poole sihit silmadega. Teda härmitas²⁴ selle näo malnidus²⁵. Ta kiirustas käiku, jõudmaks selle ilge²⁶ silmapaari nägemispiirkonnast.

Arma reenis²⁷ linnast välja, kohte lähemat metsatukka. Mõlemil pool maanteed laiusid põlud, mille nägemine hästis²⁹ mälestusi kodutalust. Arma kahjatses juba, et ta oli etvinnud³⁰ selle jalutelu. Jõudnue metsasalu lähedale muutis ta käigu reipamaks³¹, mitte näitamaks ootavale noorukile närvastust³². Ta pöördus maanteelt polule³³, kus nad pidid

Äkki kuulis Allan, nagu oleks kolistanud keegi ukse taga. Ta läks ja avas ukse.

Väljast tormas sisse Sami. Allan jäi imes- tunult seisma, sest ta ei uskunud, et Sami tuleb tagasi tema juure. Sami vaatas paluva pilguga Allani otsa ja Allan silitas teda.

Puud praagisesid kaminas. Allan oli leidnud Samis jällegi oma truu sõbra, Sami Allanis hea peremehe ja mänguseltsilise, kellega tal oli parem meel koos viibida kui huntidega.

M. P.

kohtuma, kuid noorukit ei olnudki sääl. See oli Armale ebameeldivaks peirimuseks, kuid ta kestis³⁴ selle väliselt kylmana.

— Võib-olla tuleb ta veel, mõtles Arma ja jäi ootama.

Hulk aega jalutelnue nägi Arma noorukit ilmumas hahetusest. Punane nelk ermitses nõõpaugus.

— No, preili Arma, kas te olete kaua mind oodanud? kysiteli nooruk. Vabandage, et hiljusin.

Arma väratas, sest endine uje³⁵ viisakus oli vaihtunud³⁶ familiaarse käitumisega ja hääligi oli muutunud volbeks³⁷.

— Ei, kaua mitte, vastas Arma, kuid mul on kylm; pöördume ymber.

Nooruk surus tyyndinud, kuid kibestunud Arma käsivart ja juhtis ta kitsast polgu mööda maanteele. Arma kiirustas käiku. Nooruk oli ymmal³⁸, kuid järgnes häätujulisena pirtsakale tytarlapselle. Nooruk yritas³⁹ alata vestlust ja vihjas⁴⁰ sellele, et Arma oli vabatahtlikult tulnud kohtumisele, kuid sai Armalt ainult yhesilbilisi vastuseid.

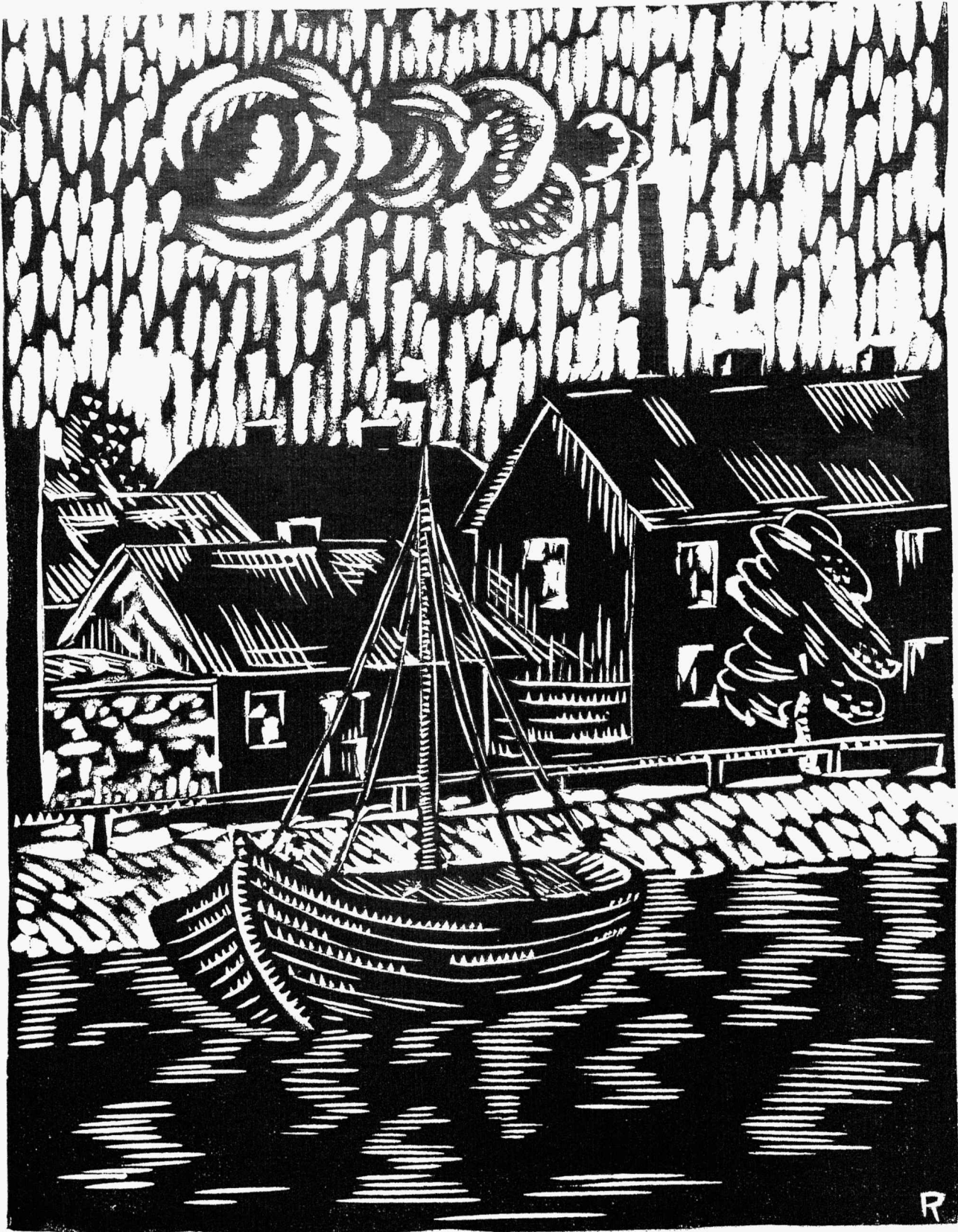
Kui linnakese tuled juba päris lähedal vilkusid, pyydis nooruk Armat emmata⁴¹, kuid Arma ei talunud⁴² seda, vaid tõukas „vaease armastaja“ tarmukalt⁴³ enesest ja ruttas kohte linna.

Näavatud⁴⁴ nooruk seiras⁴⁵ Armat. Jõudnue linna tytarlaps suvatses⁴⁶ anda noorukile kätt, siis ta sammus yksi kohte oma kortrisse⁴⁷, jälle mõtteid mõlgutelles.

Ta ei tunnustanud enam eelpool mainit põhimõtet „Dorian Gray portrees“. Nyyd tal oli yks enese loodud arvamine: kirgedest pääsnue juba näinue neid rauges reaalsuses.

Arma tormas trepist yles.

Saanue tuppa ja lukustanue ukse, Arma syytas rahulikuna petrooleumi-lambi, võttis mantli seljast ja riputas varna, tõmbas juba ärritusega mytsi pääst ja viskas selle hooletult lauale. Siis ta jäi keset pörandat seisma ja

L. Raba.

Agul.

R

tuijutas ilmetult tindi tahra⁴⁸ lauapaberil. Äkki ta sööksis⁴⁹ voodi juure, viskus sellele, surus näo patja ja puhkes nutma.

— Miks on elu ometi nii sugune, pigistas ta nõrdimusega⁵⁰ huulte vahelt.

—a— —u—

¹ ahnelt sisse hingama, sööma; ² peaaegu; ³ jälle, uuesti; ⁴ eksitama, segama; ⁵ nagu ymber piirama, nagu painaja mitte rahu andma; ⁶ kangekaelselt; ⁷ poolehoid; ⁸ puhtasüdameline, avameelne; ⁹ segadus; ¹⁰ (millestki) tulema, järgnema, põhjustuma; ¹¹ naerma, pilkama millelegi üle; ¹² hoovi tegemine, kurameerimine; ¹³ sest ajast saadik kui; ¹⁴ vägivaldselt omandama, okupeerima; ¹⁵ nõiduma, võluma; ¹⁶ vastupanematu; ¹⁷ jõupingutus;

¹⁸ (suuresti) väsimä; ¹⁹ korda saatma; ²⁰ viisiks, kombeks olema; ²¹ nõu pidama; ²² jäme, silumatu, peenusetu, toores; ²³ väljanägemine; ²⁴ meeelhärma tegema, kurvastama, pahandama; ²⁵ juuresolek; ²⁶ ebameeldiv, vastik; ²⁷ ruttama, tormama, jooksma; ²⁸ poole (cessõna partitiiviga); ²⁹ välja kutsuma, provotseerima; ³⁰ ette võtma; ³¹ elav, värske, julge, virge; ³² jõuetuks, roidunuks tehtud olek; ³³ jalgrada, jalgte; ³⁴ „välja kannatama“, vastu pidama; ³⁵ tagasihoidlik, argliik; ³⁶ vahetunud; ³⁷ ihar, iharmagus; ³⁸ nõutumaks olekus, segaduses; ³⁹ ettevõtte; ⁴⁰ mõista andma; ⁴¹ ymber kinni võtma, kaelustama; ⁴² ära kannatama, vastu pidama; ⁴³ energiliselt; ⁴⁴ haavatud (hingeliselt); ⁴⁵ järgnema, järel käima; ⁴⁶ nii lahke, nii armuline olema; ⁴⁷ korterit; ⁴⁸ plekk, laik; ⁴⁹ tormama, kargama; ⁵⁰ meelepaha, viha.

Ära ilmal' valu kaeba.

Õil, millal kribistab tuulepuhang kristal-seid jääkübemekesi vastu lagedat aknaklaasi, meenuvad elatud päevad, meenub see, mis neis möödus ja mis tegi kord hingele haiget. Õil, millal hallid juuksed sulavad kokku väri-seva küünlatulega ja kogu elatud tee näib halli kaugeneva hõbeniidina, hoian ües aegadest kolletunud lehtedega laulikut. Loen masinlikult sinisi huuli vigaste tähtedega kirjutatud ridu: „Ära ilmal' valu kaeba!“

Olen vanake. Aastaid lasub mu seljal, nagu lasub neid laulude-vihul, mis lebab mu laual. Viik kannab endas laulusõnu, ta ei tunne neid; mina aga kannan peas neid sõnu, olles läbi elanud neid mitmekordselt. Sõnad iseenesest on lihtsad, arusaadavad ja läbi elatud. Ka kogemused laulu põhimõtte suhtes on vanad. Vana olen isegi, leides neist sõnust kurba ja rusuvat, valusat ja pettumuslikku, nagu mu halles juusteski leidub rusuvat ja pettumuslikku.

Miks väri-seb ometi küünlaleek? Miks hüppavad peaaegu elavatena elatud päevist tuntut kogud väikesesse tuppä, et segada kilvide monotoonset krääksumist ja mõttelõnga pikaldast heietust. Miks käristavad nad ikka rahutult mõtteniidid katki, tuues esile tuhat kord kuulnud sõnu laulust: „Ära ilmal' valu kaeba!“ Küll olen kuulnud seda laulvat keskealisi neide, kellel on olnud elumerel torme või väiksemaid lainetusi, siis ka noori sinisilmalisi lapsi. On seda laulnud vanad piigad, kellel juba elu lõõnud näole pitsati. Nad pigistavad siis kokku suu, nagu ei tahaks seda enam kunagi avada, et ilmale midagi avaldada. Laulavad seda tudisevad eided kustunud häälele. Mõnel pole laulu jaoks tundeid, lihtsalt laudakse. Ent teine tunneb kaasa, pannes pisaragi veerema sõnadele saateks.

Kuid millised on siis kogemused, mis põhjendavad elus neidsamu tuntut sõnu? Millised on järeldused neist sõnust?

On inimesi, kes saavad elades tihtigi valusaid hingelisi haavu. Oleks nagu midagi kä-

risenud hinges, mida parandada enam ei suuda ja mille olemine tekitab tunnet, et saatust on kohelnud järsult, elu on vaevaline, tühi, ainult täis hukatuse-laukaid. Kaevatakse siis, tundes hingelist häda, maailmale, maalides kohutavaid pilte, kuis valu teeb liiga. Loodeatakse saada sellega aitajat ja toetajat, kes kaasa tunneks, ohverdades tähelepanugi. Kuid kas leidub siis maailmas sääraseid isikuid, kes aitavad? Sageli ei aita paremgi sõber: kas aitab siis maailm? Igäihel on esikohal enda huvid, enda valude lämmatamine, sest kõigil on ju hingelisi kriimustusi, millest on tekkinud valu. Ehk kui pole mõnel hetkel valu, on palju muud, mis ootab rahuldamist. Keegi ei hooli teise isikust, pöörates meeeldi pea kõrvale, et mitte kuulata alalisi valukaebusi ja hädaohkeid; sageli isegi tuntakse kahjurõõmu, mis ju mürgistab ja matab igasuguse kaastunde. Keegi ei leia kontakti teise valuga, sest raske on inimesil kaasa tunda seal, kus ei puutu midagi enda isikusse. Enamiku inimkonna iseloom ja toimumisviis on kord säärane. Nii saab inimene veelgi haavu sellest, et keegi ei tõsta kätt selleks, et aidata. Inimene, kes kaevanud ja näeb kaebe jäävat tagajärjeta, kaotab usu inimesisse, kohtleb neid edaspidi nende kohaselt. Midagi tumma ja vaikset asub ta iseloomu; ta isik poeb tagaplaanile, püüdes parandada seda, mis on saadud saatusest. Paremini siis juba mitte saata mingisugust hädakisa maailma.

Naiskirjanik Anna Haava on omas elus kannatanud palju. Suured raskused, kaotused tabasid teda lühikese aja jooksul. Ema, sugulaste ja armastatu surm mõjusid kirjani-kusse niivõrd, et ta ei leidnud enam midagi, millele elada; ta tundis vaid kõikjal tühjust. Haava ei avaldanud oma valu teistele, vaid avaldas seda oma luuletistes, saades seeläbi kergendust enda purustatud hingele.

Võib ennemini leida troosti looduselt, otsida seda eeltulevast, paremast ajast, et valu viimaks haihtuks.

Säärane on parim toimimisviis. Kuid sa- geli ei saa valulev inimene sest aru. Alul näib talle, et valu kustub, kui seda kaevata maail- male. Ent kui maailm kurjasti on tarvitanud usaldust, taganetakse kesk hämarana paistvat eluööd pettunult üksindusesse.

. . . Kahiseb ikkagi väljas tuul. Tuppa hii- livad läbi aknaluugi puhangud, küünlaleek kal- dub teisele poole.

Krääksatab uks. Tuleb noor pika — ta ei maga. Laskub sõnalausemata käsipõsa-

kili lauale. Näeb ees laulikut ja laulusõnu. „Laulame!“ lausub ta. — Ja me laulame möle- mad hämaras toas, üks noor teine kortsusnäo- line.

On's juba seegi tütarlaps kaevanud maa- ilmale midagi mässavast siseilmast, saades pettumuse osaliseks, et nii hardumusega laulab? Kas taganeb ta umbusklikult edaspidi inime- sist eemale, püüdes neid võimalikul juhul sal- vata, et vähendada hingest sinna kogunenud sappi? E.

Thomas Alva Edison.

(Järg.)

Leiutanud yhe lihtsustatud telegraafi- aparaadi, kysiti talt, mis ta selle eest soo- viks. Edison oli arvamisel, et 5000 dollarit ta võiks ikka nõuda, sest ta oli töötanud paar nä- dalat hiiglakiire tempoga mainitud aparaadi kallal, kuid ta mõtles, et võib nõus olla ka 3000 dollariga. Viimaks ta palus, et peremees ise teeks talle ettepaneku. Seepäale kysiti talt, kas ta on nõus 40 000 dollariga. See oli talle mää- ratu suureks yllatuseks. Ta pidi peaaegu mi- nestuma. Siit näeme, kuj odavalt ta hindas oma leiutisi. Ta arvestas ainult oma aja kulu, kuid mida need leiutised võisid tuua teistele, seda ta yldse ei mõtelnudki. Igalt poolt tehti talle ettepanekuid uutele leiutistele; paluti appi, kui teiste leiutised ei õnnestunud, kui neid ei saa- dud võtta praktilisele tarvitamisele. Ja igakord, kui ta võttis endale mõne kohustise, ei puha- nud ta enne, kui oli selle viinud lõpuni. Ta oli kahekümnekolmeaastane, kui ta oli telegraafi alal lasknud kinnitada 63 patenti. Kolm aastat oli ta töötanud automaatse telegraafi täienda- mise alal; siis laskis ta endalt petta patendid mehe poolt, kes lubas asutada 15-miljonilise ka- pitaliga aktsiaseltsi. Tegelikult E. ei saanud oma patentidest enam sentigi, ja võlgadega, mis ta oma leiutiste lõpuleviimiseks oli teinud, jäi ta yksi. Ta pöördus tagasi yhe oma endise tee- nistuseandja poole, et otsida säält tegevust.

Sellest päevast pääle asus E. elektri vald- konda. Kord Edison sooritas väljasõidu prof. Barker'iga, et vaadelda Wallace'i kaarvalguse seadeldust. See meeldis talle nii, et ta ostis rea lampe oma laboratooriumi valgustamiseks. Prof. Barker kysis selle pääle E.-lt pilgates, kas tema ei võiks teha seda paremini. E. haavus sellest kysimisest, ja enne kui nad lahkusid, ta ytlas prof. B-le, et ta teeb selle paremini, et ta teeb elektervalgustuse kogu inimkonnale. Ja 36 päeva hiljem (see oli 1878. a.) palus E. patenti „elektervalgustuse paranduse“ pääle. Järgmi- sena läks E. geniaalsest pääst välja mõte, yhen- dada dünamomasin otsekohe aurumasinaga. 1881. a. saadeti üks sääraseist masinaist Pariisi I rahvusvahelisele elektrinäitusele, kus seda

imeteldi nagu maailmaimmet. See oli masin, mis valgustas yle tuhande lambi korruga. Veel pal- ju üksikasju pidi E. leiutama, et teha elekterval- gustust nii kättesaadavaks, nagu ta seda on tänapäev. Esimene elektrikeskjaam, mis asus New-Yorgi kõrvalisemas tänavas, pandi käima 1882. a. 4. septembril.

1877. a. koostas E. fonograafi. Kogu oma leiutiste hulgas ta hindas seda aparaati kõige enam. See oli täielikult tema enda idee- dest välja kasvanud. Määratud huvi oli yles näidatud selle „speaking machine“ — kõnema- sina — vastu. „Nõid“-Edison pidi seda isegi Y.-r. presidendile esitama. Igalpool võeti fonograaf programmi tõmbenumbriks. Kuid varsti soikus esialgne joovastus. Vahepääl E. siirdus elektri alale. 1887. a. võttis E. uuesti fonograafi käsile ja hakkas teda töötama ymber inimeste lõbustamiseks. 1889. a. tõi E. välja esimese moodsa kinoylesvõtteaparaadi, ilma millele poleks yldse võimalik ette kujutada tänapäeva kino. Ta kavatses veel ettekannet yhendada oma fonograafiga, et tulla välja rääkivate piltidega. E. projektsioonaparaati, mida tarvitati esmakordselt 1895. a., tuleb lu- geda helifilmi nurgakiviks.

Tema New-Yersey rauamaagi kaevandus pidi jääma pankrotti, sest yks ta võistleja tootis sama maaki poole odavamini, kuid 24 tunni jooksul valmistas ta suurejoonelise tsemendi- tehase plaani ja hakkas terveid maju valama tsemendist.

Traadita telegraafi käimapanek syndis 1887. a. See systeem põhjenes induktsiooni mõjul kahe yksteisest eemaldatud voolupiir- konna vahel. Juba 1875. a. oli ta avastanud traadita telegraafi jaoks tarviliku energia, mis tänapäev raadiolainena läbistab eetrit (tol ajal E. ise aga ei tundnud selle energia tõelist ise- loomu). Veel teisigi tähelepanekuid ja leiutisi avastas E. raadio alal, kuid ta ise ei viinud neid praktilisele tarvitamisele, vaid teised kasustasid neid oma leiutiste täiendamisel ja elluviimisel.

Oma isalt pärandas Thomas Alva Edison taltsutamatu töördõmu, väsimatu ettevõtlikkuse ja püsivuse käsilevõetud plaanide teostamisel. Neid iseloomujooni võib pidada teatavas mõttes kogu Edisoni geniaalsuse aluseks. Pääle selle oli ta kõigis oma harjumustes äärmiselt lihtis, nii riietuselt, kui ka toidult. Ta oli alati kursis päevasyndmustega, luges palju, ka moodsamaid kirjanikke, samuti teoseid skulptuurist ja maalikunstist. Omas suure raamatukogu.

Edison'ist räägiti kui hääsydamelisest ja huumoririkast mehest. Suurimas saladuses on ta teinud paljudele hääd ja aidanud vaeseid, kuid päevavargaid ta vihkas kõige tugevamini. Edison'i endised kaastöölised-telegrafistid, kes joomisega olid vaeseks jäänud, lootsid talt toetust. E. pakkus tööd, kuid keeldus rahaandmisest. Ainuke inimene, kes tohtis tööta jalutada tema laboratooriumis, oli vana jaamaylem, kes talle esimesena õpetas telegrafeerimist.

Kõik huumori korjas ta oma kaastööliste lohutuseks, et neid õõsi töö man lõbustada ja elustada. Vahel ta mängis oreil mõne lõbusa loo ja hakkas siis edasi töötades jutustama nalju, mis töölistelt peletasid väsimuse.

Tema esimese naise kosimise ymber on ajakirjandus loonud päris muinasjutu. Jutustatakse, et ta võttis yhe oma naistöölise. Lauluspäeva õhtul olevat ta unustanud, et on abielu, ja teised olid pidanud juhtima ta tähelepanu sellele, et ta peab minema pruudituppa.

Kuid viimane oletus osutub päris väljamõeldiseks.

Tõeliselt ta naitus kuuteistkymneaastase Mary Stillwell'iga, ilusa blondiiniga, a. 1871. Kord kui E. pidi minema oma töökodadesse, leidis ta oma eeskojast kaks noort tytarlast, kes olid tulnud sinna tormi- ja vihmavarju. Esimese pilguga armus Edison, kes oli olnud seni naissoo põlgaja, võluvasse blondiini. Et ta aga ei omanud ainustki vaba silmapilku, palus ta, et tytarlaps kylastaks tema töökodasid, kus ta lubas talle õpetada telegrafeerimist. Mary, haaratud vallatust mõttest, oli nõus, ja nii viibis ta mõningaid päevi E. töökodades. Edison'i kangetelsete nõudmiste ja palvete järele oli isa Stillwell nõus lubama talle oma tytre käe. Kuid juba 1884. a. suri naine ja Edison jäi 3 lapsega leinama oma truud eluseltsilist. Kahe aasta pärast sõlmis ta uue abielu Mina Miller'iga, kellega ta elas õnnelikku abielu.

Et leida endale väärilist järeltulijat, korraldas Edison 1929. a. võistluse noormeeste vahel, kellel tuli vastata 54-le kysimusele. Võitjaks osutus 16-ne a. piiskopipoeg Vilbur Huston, kellele antakse haridus Edison'i kulul, et temast saaks E. töö jätkaja.

Edison maeti, millal möödus 52 aastat elekterlambi leiutamisest, hiiglatamme kõrvale, mis oli ta lemmikpuuks. Haua ymber pidas politsei valvekond neli ööd-päeva auvalvet.

L. Juksaar.

Kribu-krabu teatrast ja õpilasist.

Igal suuremal linnal ja isegi mõnel väike-linnal on oma näitekunsti-tempel. Kuid milleks neid siis vajatakse? Mõned lähevad teatrisse, et unustada igapäevased mured ja vaadelda ilusaid tualette, teised tahavad kunsti nautida, võib-olla mõni läheb koguni eneseharimise sihiga, leides, et selle kaudu pääseb „kultuurile lähemale“. Kes neid põhjusi täpselt teab!

Võiks ju siin vähekesse mõlgutada mõtteid „Vanemuise“ ja ühtlasi mõne näidendi üle.

Eks nad purele selle meie kunstitempli ümber, kuid ega see õpilastesse puutu. Nad ei saa arugi, miks selle „Vanemuise“ pärast nii palju käratsetakse: kõik on ju korras, midagi pole „katki“. Nii mõnigi mõtleb, et „mis sa mässad eesti rahvas“, nagu Nõelakuningas Visnapuu „värskes“ näidendis „Meie küla poisid“.

Külapoisid mässavad küll hirmsasti, iseäranis esimeses vaatuses, nii et rätsepal on tõesti põhjust muretseda selle rumala „eesti rahva“ pärast. Aga vahvad on lahingus niisugasti Tossu- kui ka Kükaküla poisid. Neil

ongi põhjust sõdimiseks, sest lahendamata on raske probleem, nimelt kas kõrtsipapa Aabrami uhke Tillu-Tiina saab Tossuküla Pilli-Jürile või Kükaküla Mulginäole. Tillu-Tiina oskaks küll valida: ta eelistab noort, kuigi vaesunud Pilli-Jürit vanast rikakspeetud mulgist. Kuid vanal Aabramil on ka oma sõnake selles asjas öelda, kuigi ta oma tüdarta õnnelikuna näha tahaks, mõtleb ta vist ka Mulginäo suure talu päale. Ta ei leia põhjust olevat Pilli-Jürile selle isa käest pettusega omandatud talu tagasiandmiseks.

Tillu-Tiina pärast puhkebki teises vaatuses sõda aiateivastega mõlema küla vahel. Nõelakuningas oli vahemeheks, sest kes küll ajaks „eesti rahva“ asju, kui tema seda ei teeks.

Kolmas vaatus mängib Aabrami kõrtsis. Sõda on möödas. Kükaküla on võitnud, kuid Tillu-Tiina ei taha ikkagi Mulginäo naiseks. Ta kavatses linalikku joosta, kui kuuleb, et Pilli-Jüri olevat „vaese omaks“ pekstud. Vana Aabram on tütre kadumise pärast väga õnnetu ja lubab tütre kui ka talu Pilli-Jürile, kui aga Tillu-Tiina tagasi tuleks. Pilli-Jüri kantakse

kinnimähitud haavadega kandraamil sisse. Selgub siiski, et Tillu-Tiina püüti aknast põgenemisel kinni, Pilli-Jüri aga simuleeris haavatut. Nii siis lõpeb tükk „happy end'iga“.

Tillu-Tiina on õilis kõrtsmiku tütar, Pilli-Jüri jälle aus, julge ja otsene maupoiss. Esimeses vaatuses tunduvad Mulginäo negatiivsed omadused liialdatuna, kuid teises vaatuses ilmneb temas inimlik nõrkus, mis selle kuju elulisemaks teeb. Huvitavamaid kujusid on Nõelakuningas, küürakas rätsep, kes rahaadet propageerib („Mis sa ometi mässad eesti rahvast!“), ja Loriõpetaja, allakäinud kirikuõpetaja, kes rahvast jutlustega lõbustas ja nõu andis, kui temalt seda küsiti. Loriõpetaja leidiski Tillu-Tiina ja Pilli-Jüri romaanile õnneliku lahenduse.

Näidendi faabula ei ole uudne, kuid kompositsioon on hää. Sellele voorusele lisanduvad mõned omapärased tüübid ja õnnestunud stseenid.

Näidendi huvitavust tõstab mõne kultuurajaloolise nähtuse sissepõimimine (Näit.: Mulginägu on annetanud Aleksandri koolile suurema summa). Esimene vaatus kipub küll pisut üksluiseks muutuma, kuid teine ja kolmas on küllalt vaheldusrikkad.

Lähemal ajal mängitakse „Meie küla poisid“ „Vanemuises“, nii et kõigile avaneb võimalus seda laval näha.

Käesoleval hooajal on ju „Vanemuine“ oma külastajaile nii mõnegi nauditava lavateose pakkunud.

Kirjanduslooliselt huvitavat Adson'i näidendit „Kirjaneitsi ja Lauluisa“ on õppurite enamus näinud ja selle suhtes arvatavasti ka juba seisukoha võtnud. Loodetavasti on see oma seisukoht, mitte aga kõike mahategevailt kriitikuilt laenatud. Isegi puudulikult edasi antud eesti lauluisa ja luuleema kujud peaksid meid rohkem huvitama, kui edev Geninka, kes oma liialdatud vallatusega raskendab Kirjaneitsi traagika esiletoomist. Kuigi Liina Reimani figuur selle osa jaoks on pisut suur ja kohmakas, katab selle puuduse hää mäng. Kirjaneitsi tütarlapselikud lootused ja eemalt austamise kui ka pettumuse, mille Lauluisa käitumine põhjustab, on Liina Reimani jälle ellu

äratanud. Näitleja Sunne'le tehakse ka päris üleliigseid etteheiteid.

Galthworthy' huvitavalt konstrueeritud näidendit „Katust“ on ka sellel hooajal „Vanemuises“ hääde tagajärgedega mängitud. Änilane oli ainukene, kes oma osa hästi edasi ei andnud. Armastajapaari oleks võidud huvitavamalt mängida. Näitlejad võimaldasid siiski üldiselt Galthworthy' huumori ja ka traagiliste momentide nautimise. Nende mõlemate ühend viimases vaatuses ei mõjunud siiski hästi. Surnud kirjaniku leinaja lese ja liigutavalt truu ja ennastohverdava kelneri traagika satub vastuollu vanaldase abielupaari närvitsemisega.

„Vanemuises“ on mitu operettigi ette kantud. Neist torkab eriti toredate lavastuste poolest silma „Nero armastus“. Ja selliseis kergeis tükkides, kus igasuguste efektidega tahetakse mõjuda, on tõesti lavastus väga tähtis. Kuigi „Nero armastuses“ esineb nii mõnigi labasus ja kahemõttelisus, mis on sellele lavateose-liigile iseloomulikud, siiski ei ole see nii tühine nagu operetid tavaliselt. Huvitavust mõjustab see, et tegevus toimub ajaloolisel tagapõhjal. Änilane on märksa parem Metelluse osas, kui „Katuses“.

Aleichem'i „200.000“ on suurepärase rahvatükk vaese juudi rätsepa rikkakssaamisest, kes siis tahab aristokraati mängida. Mõned stseenid on suurepäraseid; nii näiteks riid proua ja teenijatüdruku vahel ja ehtis juudi laulatus. Tükis on liikuvust ja hoogu, ei puudu värske huumor. Selle näidendi vaatamisega võime enesele lõbusa hetke hankida.

*

Ei tea nüüd, kas õpilaste suhtumine „Vanemuisele“ on just selline, nagu see olema peaks.

Sageli võib mõne säärase vestluse päält kuulajaks olla, nagu:

— Kas Sa täna „Vanemuisesse“ lähed?

— Lollakas, kuidas ma siis minna saan!

— No miks siis ei saa?

— No, kuidas ma lähen säärase vana kleidiga, uued kingad pean ma ka enne saama. Ma lasen enesele kleidi seekord eest voltidega teha ja tagant nii ja nii, uue tippkrae ostan ka jne.

—a—u—

Võltspärle noorilt meistreilt.

Seal liigub teine vanker, härj sarvedest seotud vankri järel.

Algab õppetund, küsides x-i ja y-ki leidmist.

Karjaga metsa jõudes tuli talle väga uimastav kaselõhn vastu.

Poiss ärkas nagu nool üles.

Talitustuhinas ei näi tal meelegi tulevat oma kenasti pitseeritud valge põlle päela kinni panna.

Läbi viia kõik raskused kerge- ja heameelega.

Ma üllatusin ja küsisin, et kuidas võib see magus mesi lilledel olla; arvasin, et purkidega juurte all, nagu meil sahvris seisib.

Jaan on oma piibu tühjaks koputanud ja pistab selle tasku. Nüüd on sinna kogunenud kõik töölisel.

Siis teab ta, et ebajumal on ta soovi kuulda võtnud, kuna ta (?) on nüüd ülikooli professor.

Neitsinaseist lahkunuist.

1927. a. VIII lend.

(Lõpp.)

Salme Viik (Vc) — pärit vist Voldist. Blond. Tõsine töönimene, kuid mitte askeetliult võõras elule. Nagu mäletan, hea matemaatik; kuid ka teisis aineis täiesti paikapidav. Kõigiti korralik ja laitmatu; omas täiel määral seda, mida nõutakse harilikult tüüpiliselt õpilaselt. — Praegune saatus teadmata.

Salme Viks (Vb) — küllap ikka Tartust. Blond, valkja näojumega, keskmist kasvu. Nägu tugevate reljeefjoontega; teravavõitu kitsas nina, sissepoole tõmbunud suukompleks, järsult ettepoole kippuv lõug, põsenukid kõrged. Sellist nägu leiame eestlastel küll-küll, aga kahtlemata on selles veel midagi idamaist, rändrahvaste profiilile omast. Selliste näojoontega inimesed on sageli majanduslikul alal kalkuleerijad, asjatoimetused kained, asjalikud, etteseadud eesmärgi visad taotlejad, kuigi selle saavutamine on neil nende vaimuomaduste piiratud tõttu raskem kui teisel — „lahtisil päil“; selliste näojoontega inimesed ei pettu kunagi elust, ja selle viimase veerandi on nad enam-vähem oma tegevuse-resultaatidega rahul, maitsevad seesmist, tasakaalulist mõnu; nende närvid ei peruta kunagi, nad ei oota elust üllatusi, ei raja midagi fantaasiale, seepärast on nende hulgas vähe õnnetuid. Teatav käbedus, paras elurõõm, keskmine sobivus ümbruskonnaga on nende juures tavaline nähtus. Südamesõpru on neil niisama vähe kui vaenlasi, kadetsejaid. See inimestüüp moodustab mingi keske, praktilise, vähenõudliku, ent visalt edasirühkiva inimeste-rühma. Nende protsent muude naturide hulgas ei ole suur, ent neid võib kohata igas elukutses. — Eelkirjeldatule õige lähedal seisis ka Salme Viks. Ta ei omanud erilisi andeid, ent rudis nobedalt edasi; oli rahul kolmega, kolme miinusega ja kahe plussiga; viimane oli vaid märgiks, et tuleb veel kõvemini peale litsuda, kuna ta teadis, et kahe plussigi puhul oli olnud omajagu pingutust. Ülearu-seist toimingust, kui neid ehk oli, tuli loobuda ja kõik energia langetada õpinguile, ja nii pidi midagi välja tulema, ja tuligi. — Lõpetas kooli, õppis edasi. Praegu Pukas jaoskonnas ämmaemandaks, keskmiste sissetulekutega, abielus kohaliku postiametnikuga.

Salme Wilde (Vb) — võib-olla ka Tartust. Blond, ümmarpalgealine, valgejumeline, õrna alalist puna põsil. Kehavormidelt parajalt lopsakas. Mõistus lahtine, rahuldavalt tabav, anded üle keskmise, tööresultaadid enim

plussidega kui miinustega. Näiliselt rahulik, vähekostuv, kuid julgust poleemiseerimiseks küllalt; tarvis oli vaid vastavat miljööd; nokkida ennast ei lubanud, bareeris tasasepoolse kõnesoravusega kõik vastulöögid tagasi; löi ikka märki; vestlemises õige teravmeelne, oskas leida üles ilma pingutusega teiste õrnu kohti. Muude askeldustega koolis peale õppeprogrammi tähelepandavalt ei teotsenud; arvas vist, et pole kõigil joosklemistel ja haarlemistel kooli ringes ja kooli omavalitsuses nii suurt tähtsust, nagu seda harilikult püütakse näidata. — Kooli lõpetanud, siirdus „kogupõllumehelikule“ alale; leidis leivateenistust eksport-tapamaja sfäärides ja Põllumeeste Keskseitsis Holmi tänavas — Tartu Majanduse-Ühisuse linnajaos.

Olg a Zapp (Vb) — Tartust. Nõtke, graatsilise olemisega preili, brünett, klaarkahvatu näojumega. Peen-sädistava kõne-aktsendiga, häälekõlalt sonoorse nina-täämbriga. Sikilt olla püüdev, maneeridelt vormilisi viisakusi taotlev, kuigi mõnikord lipsas esile ebakohti. Ei pidanud ülearuseks veeta aega mugavas seltskonnas. Kaasõppurite keskel jäi enamusele enam-vähem külmaks. Õppimise jõudumises tuli heidelda ka mitterahuldavate otsustega. Kooli õppeaeg venis tal harilikust pikemaks: vist tuli tal mõnes klassis kursust korrata; üht mäletan aga kindlasti, et ta viibis semestri-teise kodus, astudes hiljem jälle kooli. Kooliorganisatsioonides tegelemiseks ei piisanud aega ega huvi. — Säilitanud oma peenutsevad üldjooned, õpib majandusteadust, pidades ka teenistuse otstarbel välksemaid kohti — rahukohtunikku juures ja mujal.

Elfriede Änilane (Va) — Tartust. Eestlaslik tumedapoolne šatään juus, eestlaslik kollakatooniline nüanssideta näoilme, eestlaslik lihtne palgefassaaad, eestlaslik ettepoolekanduv poos, rõivastus selgelõikeline, pitsideta, poordideta. Vaimuannetelt tugevalt keskmine, töös püsiv ja kindlalt paikapidav, selle tulemustes täiesti rahuldav. Välise värvitu koore all tugev portsjon huumorit ja tähelepanelikku tabavust. Sallitav ja otsitav kaasvõitleja Va klassi korporatsioonis oma otsese, sirgejoonelise, võltsimatult seltsimeheliku ja kohusetruu iseloomu tõttu. Kooli ringides ja omavalitsuses rasket vedu vedav, tagasi laskumata, andumuslikult tegev. Tõmbab kaasa samas ulatuses ka Vilistlaskogus. — Tudeerib ajalugu, ENÜS'i liige.

Elfriede Ütti (Vb) — VIII lennu tähestikus viimne, — Tartu preili. Salmel Wilde pingikaaslane ja selle lahutamatu sõber. Mõningas suhtes vildelikke jooni, kuid põhiilmelt siiski erinev. — Heledapoolne brünett, jumelt õrn-valkjast, näokontuurilt ja -joonilt sümmeetriline, kehakasvult kriips üle keskmise, keha proportsioonidelt täiuslikkusele küllalt lähedal, vastavalt nõtke, naiselik. Arenenud loomulikud vaimuvõimed; saavutas täiesti rahuldavad resultaadid igasuguste pingutusteta. Mõistis tarviliku täpsusega hinnata ümbrust ja inimesi, tal oli praktilist elutunnet ja ka tundelisuse soont. Kõne vaimukas, sihti pidav, eesmärki ta-

bav. Vestlemises huvitav. Avaldus mõni protsent nooreneulist koketeriid. Koolipingis küllalt rahulik, kuid kõvahäälelisem kui Wilde, küündis vahelehtüdmisenigi, protesteeris teatava ägedusegagi, kui nägi kuskil ülepiirimist; temperamendi-akkumulaator oli ikka päris korralikult laetud. Kooli ringide töösse suhtus vildelikult — vähem kui tagasihoidlikult. — Töötas pärast kooli lõpetamist linnavalitsuse Gildi tänava staabis. Armus linnanõunik Pakk'ise ja toimib praegu selle abikaasana.

Seega oleks VIII lennul lõpp.

Alter ego.

Ringi pind = πr^2 .

Sina ei pea mitte...

Avaras maailmas leiame...

Meie mehi.

J. Püttsepa joonised.

Keelenurk.

Kimp uusi tyvisõnu.

Paljud vahest arvavad, et eesti keel on sõnastikuliselt kyllalt rikastund viimaste aastakymmende jooksul, ja vahest leiavad, et on juba liigagi palju uusi sõnu uuemais raamatuis ja et nyyd võiks tyki aega vahet pidada sõnade juurehankimisega. Kuid eesti keel ei ole leksikaalses suhtes veel kaugeltki saavutand seda tasent, mis teeks ta enam-vähem yhevõrdseks ja yheväärseks suurte kultuurkeeltega. Seepärast tuleb meil veel kyllalt pingutada sõnastikulise rikastumise alal ja veel sajuti juure soetada uusi sõnu, eriti tyvisõnu.

Allpool järgneb rida uusi tyvisõnu, millest osa on soome keelest laenatud, osa kunstlikult loodud:

hald (hallu, soome k.) — „omamine“, evimine, omandus, võimus (Besitz): see asi on minu hallus; ta sai selle oma haldu (=oma kätte, oma evimisse, oma võimusesse); ta võttis selle oma haldu; **haldama** (hallata) — omandusena evima (s. k. besitzen): ta haldas eääl suurj alueid (=maa-alasid); ka „keelt haldama“ (mis vahest on õigem kui „keelt valdama“); haldaja — omaja, omanik, evija (s. k. Inhaber).

kalbe (soome k.) — kahvatu; „kalbe“ on oma lyhemuse tõttu hää synonyym sõnale „kahvatu“. Nii läks selle sõna abil nende ridade kirjutajal korda suurema täpsusega tõlkida üks Heine salm (tsyklist „Traumbilder“):

Ja tasa, tasa läheneb
see marmorkalbe neid,

mu rinnale ta aseneb,
see mormorkalbe neid.

Originaal:

Und leise, leise sich bewegt
die Marmorblasse Maid,
und an mein Herz sich niederlegt
die Marmorblasse Maid.

kerm (-a, soome k.) — (piima) koor. Tähtis on sellele mõistele saada eesti keeles eri tyvisõna, sest sõna „koor“ on liig laialise tähendusega. Nyyd võib ytelda: „ta kooris piimalt kerma“. Järjelikult mitte enam „seltskonna koorekiht“, vaid „kermakiht“.

lemu (soome k.) — kange, eriline lõhn: „sauna lemu; astudes kodutalu elutuppa tundis ta vana tuttavat lemu“.

luger (lugre, partitiiv, „lukre“, kunstl.) — luukere, skelett.

miivis (miivi, kunstl.) — naiivne; **miividus** — naiivsus.

niimama (kunstl.) — leidma puudu olevat (s. k. vermissen): „kui põgenejad olid saarele jõudnud, niimati viis meest“.

oire (soome k.) — symptoom, tunnus (mis laseb midagi aimata või ennustada).

penama (kunstl.) — pääle ajama: „kogu õhtu penas ta, et jutustaksin selle saladuse“.

polg (polu, soome k.) — jalgte. jalgrada (sk. Pfad): „kitsast polgu mööda jõuti jõe äärest metsa; mitmed polud viisid allika juure.“

põrpima (põrbin) k. — frappeerima, yllatavalt põrutama: „see asjaolu põrpis mind; põrpiv sarnasus“.

Joh. Aavik.

Õpilaste keelilisest lohakusest kirjas.

Õpilastel on sisse juurdunud nähtavasti teadmine, et ainult eesti keele klassi- ja kodutõid tuleb kirjutada puhtalt, korralikult ja võimalikult õiges keeles; kõik muu, mida kirjutab õpilane, näiteks, kas oma töövihku, teiste õppeainete kirjatöodes või mõne erilise ülesande sooritamisel, ei käiks nagu puhtuse, korra ja õigekeelsuse nõuete alla. Neis kirjutusis leidub vigu kümnete, sadade viisi, rääkimata igasugustest muudest korratustest. Selle peale pole vist keegi õpilasist mõtelnud, et korratused ja õigekeelsuse jõledused väljaspool „ametlikke“ eesti keele klassi- ja kodukirjatõid võivad saada niisama saatuslikuks õpilasele kui eksimused eesti keele kodu- ja klassitõis. Nii pidi läinud õppeaastal üks abiturient lõpptunnistusest seepärast ilma jääma, et ta tegi ühe aine testis väga jämedaid õigekeelsuse-vigu, kuna ta muidu oleks saanud eesti keele kirja-

tööde ja klassis vastamise järele eesti keeles rahuldava.

Sellele nähtusele on pöördud seni vähe tähelepanu, kuid see ei ütle veel, et sellele ei hakata kunagi pöörama tähelepanu. Olgu siinkohal tehtud ses asjas hoiatus.

Hiljuti oli paaris klassis kordamise-test eesti kirjanduse alal. Tulemused olid sisult keskpärased, kord üldiselt aga mitterahuldav; kuid mis puutub õigekeelsusesse, siis ei või järjekordseis klassi- ja kodutõis undki näha neist vigadest, mis tehti siin. Lohakus ja tähelepanematus avaldus tekstis otse karjuvalt.

Demonstreerin siin mõningaid ortograafilisi „võltspärle“.

Esijoones esitan isikunimede „virrvarri“ sel kujul, kuidas testile vastajad neid olid kirjutanud.

W a n r a d t: Vandrad, Wandrad, Wandrath, Wandradt (4 õpil.), Wandraadt, Wandrat (4 õpil.), Vandrat, Vanradt (3 õpil.), Vanrad, Wanrad.

A n t o n T h o r H e l l e: Anton Thor-Helle (kaunike kogu õpilasi), Tohr-Helle, Anton Thor (3 õpil.), Anton Tor, Anton Tor-Helle (2 õpil.), Anton Tor Helle (2 õpil.), Anton Ton-Helle, Anton Thor Heller, Anton Torhelle (2 õpil.), Anton Torelle, Torille.

K ö l l (ehk Kõll): Kõl, Gõll. (Keegi kirjutab vastuse „Wanradt-Kõlli katekismus“ asemel „Vana Kõlli katekismus“.)

B i e k (ehk Bieck): Piik (2 õpil.), Piek.

G u t s l e f f: Gutslef (3 õpil.), Kutsleff, Kutzlef, Kutslev.

R o s s i h n i u s: Rossihinius, Rossiinus.

H o r n u n g: Hornug, Ordnung.

V i r g i n i u s: Verginius (õige rohkesti), Vergilius.

A h r e n s: Aarents.

S t a h l: Stah (2 õpil.); keegi kirjutab kogu: Stein.

• Huvitav on ka jälgida, kuidas kirjutati testis mõningaid võõrkeele sõnu.

A v e M a r i a: Ave maria, Ave Mari, Have Mari.

C r e d o: creda (2 õpil.), Ceredo, Oredo, Creno (3 õpil.), Cretha.

P a t e r n o s t e r: Pater Noster (9 õpil.).

T r o h h e u s: troheus (üle kümne õpil.), Troheus (2 õpil.), Trohus, trohheos, Trohheos, trehheus, drohheus, droheus.

L i b e r C e n s u s D a n i a e: Lieber Centsius Daniel.

O r i g i n e s L i v o n i a e: Origenes Livoniae, Orignes Livoniae.

Õigekirja-vigu oli testis palju, kuid viiks pikale neid siin esitada. Tahan siiski demonstree-rida veel mõningaid ortograafilisi erinevusi:

L ä t i H e n d r i k (või Läti Henrik; algtekstis on: Henricus de Lettis; saksa keeles: Heinrich von Lettland, „Biograafilises leksikonis“: Läti Henrik; Ridala ja Kampmann'i kirjanduselugudes: Läti Hendrik): Läti Hendrik (23 õp.), Läti-Hendrik (1 õp.), Läti Henrik (1 õp.), Läti Hindrik (9 õp.), Läti Hindrek (10 õp.), Läti Hidrik (1 õp.), Läti Heinrich (1 õp.), Läti Heindrik (1 õp.).

T a a n i h i n d a m i s e - r a a m a t: Taani hindamise raamat (13 õp.), Taani hindamisraamat (3 õp.), Taani hindamis raamat (2 õp.), Taani hinduse raamat (1 õp.), Daani hindamise raamat (8 õp.), Daani hindamis raamat (1 õp.).

„...kreeka keelest“ (keset lauset tingimata väikese tähega): „Kreeka keelest“ (6 õp.), „Greeka keelest“ (3 õp.), „greeka keelest“ (2 õp.).

„...põhja-eesti murdesse“ (keset lauset väikese tähega ja sidekriips vahele): „Põhja-Eesti murdesse“ (11 õp.), „Põhja Eesti murdesse“ (1 õp.), „P.-Eesti murdesse“ (4 õp.), „Põhja eesti murdesse“ (1 õp.), „P.-eesti murdesse“ (1 õp.), „põhja eesti murdesse“ (3 õp.).

J e r u s a l e m m a: niiviisi 17 õp.; Jerusa-lemma (10 õp.), Jerusaalema (6 õp.), Jerusa-lemma (2 õp.), Jerusalem'i (1 õp.).

Jätkuku neist näitest. Sellestki selgub, kui kohutav on õpilaste tähelepanematus, ebatäp-sus, hoolimatus ja, võib julgesti öelda, lohakus.

Aug. Raud.

Üleskutse keelehuvilasele.

„T.T.G.“ neljandat numbrit tuli korrigeeri-da erakordseis tingimuses, mispärast sellesse numbrisse on jäänud sisse rohkemal arvul kui harilikult trükivigu, ebajärjekindlusi ja muid keelelisi puudusi. Toimetus kutsus üles kõiki õpilasi, kes on keeles kompetentsed, välja ot-sima sellest numbrist keelelisi puudusi ja

neid esitama toimetusele hiljemalt 5. detsembriks s.a. Kes esitab kõige suurema arvu õigustatud puudusi, saab „T.T.G.“ esi-mese keelehuvilase nime ja tähelepanu-auhinnaks Knut Hamsun'i „Hulkurid“. Kõigi vigadeotsijate nimed avaldatakse „T.T.G.“ jõulueelses nr-is. Toimetus.

„T. T. G.“ huvitavuse tõstmise asjas.

„T.T.G.“ nr-is 2 esitas toimetus 10 küsimust „T.T.G.“ sisu tõstmiseks, soovides saada sellekohaseid sooviavaldisi lugejaskonnalt. Kahjuks tuli neid toimetusele küll väga vähe — kõigest kolm. Kaks neist olid ometi niivõrd asjalikud, et toimetus tunneb nende üle tõsist rõõmu.

Võtame vaatlusele üheskoos need kolm soo-viavaldist. Neist selgub järgmist: 1) L e h e j u h t k i r j a d enam-vähem rahuldavad, välja arvatud mõned üksikud (sooviavaldaja nr. 2).

— 2) I l u k i r j a n d u s l i k k u ossa rohkem tõlkeid, ka peale somekeelsete (sooviavaldaja nr. 1 ja nr. 2); tõlkida võiks peale miniatüüride ja lüüriliste luuletiste ka pikemaid novelle, ju-tustisi, romaani-katkendeid jne., mis võiksid il-muda järjestikku mitmes nr-is (sooviavaldaja nr. 2); senine ilukirjanduslik osa nõrgeim ala kogu ajakirjas: tööd kas nõretav-sentimentaalsed või naiivilt romantilised, omapäratud, iga-vad, äärmiselt šabloonilised; puudub isikupära-

sus ja uudus niihästi ainevalikus kui käsitlusviisis (sooviav. nr. 2). — 3) **V e s t e o s a** kannatab ühekülgse all: suurem osa töid ühe ja sama autori sulest (sooviav. nr. 1); „Neistsinaseist lahkumist“ ei tohi ära jääda mingil tingimusel (sooviav. nr. 1); võiks ilmuda edaspidigi, kuid märksa lühemal kujul (sooviav. nr. 2). — 4) **A r v u s t i s i** ilmub liiga vähe; tuleks ühepalju pühendada tähelepanu niihästi kirjanduse-, kunsti kui ka teatriarvustustele, kusjuures peaks nõudma arvustajalt täielist iseseisvust; varemini mujal ilmunud arvustuste kordamised tuleks hüljata; võiks arvustada ka „T.T.G.-s“ ilmunud õpilaste ilukirjanduslikke töid ja illustratsioone (sooviav. nr. 2); kõiki arvustisi peaks üldse ilmuma rohkem; käivad ju õpilased teatrietendustel, kunstinäitustel, loevad äsjailmunud hirjandusteoseid, kuid seisukohti nende suhtes ei avaldata; võiks avaldada veel paremaid referaate nii meie kui väliskirjanikkude üle; valmistatakse ju neid vanemates klassides (sooviav. nr. 1). — 5) **K e e l e n u r k** täiesti rahuldav (sooviav. nr. 2); on hüva meelega loetavad niisugused artiklid, nagu seda on „Stiilivigu“ j. t. (sooviav. nr. 1). — 6) **Ruumi kokkuvõtte** mõttes võiks trükkida **a r u a n d e d** ja **s t a t i s t i l i s e d** kokkuvõtted ptii-kirjas; pikad koosolekute-kirjeldised tunduvad üleaarustena (sooviav. nr. 2). — 7) **K a a n e i l u s t i s e d** ja **i l l u s t r a t s i o o n i d** enamasti rahuldavad (sooviav. nr. 2); vahest võiks nuriseda kaaneilustiste tähtede seadelduse üle (sooviav. nr. 1); seniste illustratsioonide kõrval tuleks avaldada ka karrikatuure (sooviav. nr. 2); linoollõigetel oleks meelsam näha mitmeid autoreid (sooviav. nr. 1); üleaarustena tundub teisis ajakirjus avaldatud piltide ja illustatsioonide kordamine (sooviav. nr. 2). — 8) **H u v i t a v a i k s** lisapaladeks **n i p e t - n ä p e t** hulgas on kahtlemata hindmõistatused, naljad, epigrammid, aforismid (sooviav. nr. 1); tuleks neid avaldada edaspidi rohkemal arvul (sooviav. nr. 3). — 9) **K a a s** võiks olla tugevamast paberist (sooviav. nr. 1 ja nr. 3); **t r ü k k , f o r m a a t** ja **p a b e r** ei jäta soovida (sooviav. nr. 1); **l e h e k ü l g e d e** **a r v** võiks jääda endiseks, kui leht ilmub kaks korda kuus, kuid siis ei tohiks olla kaht linoollõiget, mis võtavad oma alla terve lehe (sooviav. nr. 1); „T.T.G.“ peaks suurendama lehekülgede arvu; kui ei saada korruga niipalju kaastööd, siis võiks leht ilmuda kord kuus; paksemat ja sisukamat lehte tellitakse, samuti ostetakse üksiknumbreid parema meelega (sooviav. nr. 3); maksimaalne ilmumise sagedus võiks olla üks kord kuus, veelgi õigem kui kord veerandaastas; sel juhtumil muidugi suurema lehekülgede arvuga kui praegu: umbes 8—10-leheline (sooviav. nr. 2); suurema lehekülgede arvuga ilmumise korral võiks tõusta hind (sooviav.

nr. 2 ja nr. 3), aastatellijaike, näiteks, 25—30 senti number (sooviav. nr. 2); nagu kuulda, nurisetakse, et ajalehe praegune tellimishind olevat kõrge: maksvat kogusummas niisama palju kui iga teine kuukiri (sooviav. nr. 1); „isiklikult ma küll ei vahetaks „T.T.G.-d“ mõne teise ajakirjaga“ (sooviav. nr. 1).

Niisugust keelt kõnelevad need kolm sooviavaldist.

Et veelgi kuulda laiemalt ringelt vastavaid soovide, korraldaks toimetus neljapä. 5. X k. 1/2 18. Õpilaspere kaudu õpilaskoosoleku, kuhu kogunes mõnikümme ajalehe-sõbralikku õpilast. Koosolekul kandis peatoimetaja ette asjaolu, mis on seotud „T.T.G.“ väljaandmisega, refereeris ka ülaltoodud soviavaldisi, misjärele algas nobe sõnavõtmine koosolijate poolt. Kokkuvõttes avaldati koosolekul järgmisi arvamusi:

1) **J u h t k i r j a d e - o s a** jäägu nii, nagu on olnud. — 2) **I l u k i r j a n d u s l i k u s** o s a s pooldatakse tõlkeid, kuid vaieldakse ka vastu; rõhuvalt soovitakse siiski näha väärtuslikumaid algupärandeid; pannakse lootusi IV-te klasside novellidele, mida need kirjutavad; vaheldust võiks tuua vormiline mitmekesisus: dialoogi-vorm, vesteluuletised jne.; peatoimetajale tehakse etteheiteid, et ta ei laskvat mõningaid väärtuslikke töid lehte, mille põhiidee on tema seisukohalt vastuvõtmatu; seega olevat takistatud õpilaste vaba algatus oma ajakirjas, samuti olevat võetud ära võimalus vastuaruuseks. — 3) **V e s t e o s a s** olevat tingimata tarvilik „Neistsinaseist lahkunuist“ ja mitte milgi tingimusel lühendatud kujul; samuti olevat väga soovitatavad vaimukad följetonid, mis ei pruugi minna teravusteni; mainitakse, et õpetajate hellatundelisus ei lubavat neid puudutada följetonides. — 4) **A r v u s t i s t e** tarvilikkust kriipsutatakse tugevalt alla, kusjuures tahetakse näha arvustistes isikupärasust, originaalsust (mitte teiste arvustiste kopeerimist); võiks arvustada ka „T.T.G.-s“ ilmunud õpilaste-töid, mispuhul ei tohiks aga arvustatav kuidagi haavuda ja loobuda seepärast edaspidisest kaastööst. — 5) **K e e l e n u r k** leiab olevat kujul täielikku pooldamist. — 6) **T e a t e d** **k o o l i e l u s t** olgu võimalikult konpektiivsed; antagu vaid fakte edasi koolikroonika huvide seisukohalt; küll aga on soovitatavad nende kõrval artiklite, vestete, meeoluliste refereeringute jne. näol pikemad palad huvitavamaist ja tähtsamaist sündmusist kooli elus (nagu: aktused, jõulupuud, aastapäev, väljasõidud, tähtsamad õhtud jne.); teeõhtute fikseerimine peaks sündima klassikroonikais. — 7) **K a a n t** tahetakse näha kartongist, ent kui kuuldatakse, et see tõstab hinda, siis ei peeta seda erilisel tarvilikuks; **f o r m a a d i** ja **t r ü k i** üle ei võeta sõna; **p a b e r i g a** on enamasti rahul, ainult üks koosolijaist toonitab jõuliselt, et paber olevat

liiga libe ja painduv: näeks parema meelega läinud aasta või endiste aastate mimeograaf-paberit; laenatud klišeede, ennenähtud illustratsioonide tarvitamist ei pooldata; linoollõigete avaldamisega ollakse päri, kuid neiski oleks soovitav mitmekesisus; karrikatuure soovitakse ühemeelselt, kahetsetakse, et neid ei saa sisse tuua nende klišeede kallisuse tõttu, selsamal seisukohal ollakse teiste piltide-illustratsioonide suhtes, mis nõuavad trükkimiseks klišeid; kuulutuste üle pahandatakse, ent kui kuuldakse, et need tõstavad lehe sissetulekut, siis lepatakse olukorraga. — 8) N i p e t - n ä p e t suhtes peetakse vajalikuks nalju, aforisme, epigramme, mõistatusi, kuigi viimaste kohta avaldatakse arvamist, et need peaksid ilmuma harvemalt ja neis ei tohiks olla vigu. — 9) I l l u m i s e s a g e d u s e, l e h e k ü l g e d e a r v u, k a u s t a

ja h i n n a k o h t a e i t õ s t e t a ü l e s p õ h i m õ t t e l i s i k ü s i m u s i. — 10) U t e a l a d e s i s s e t o o - m i s e k s e i t e h t a t ä h e l e p a n d a v a i d e t t e p a n e - k u i d; k õ n e l d a k s e v õ i m a l u s e s t e s i t a d a m a a t e a d u s l i k k e k i r j e l d i s i i s i k l i k k u d e e l a m u s t e p õ h j a l, k i r a n i k k u d e - k u n s t n i k k u d e v i s i t e e r i m i s i j. m.

Koosolekul valitses sõbralik, asjalik ja otsene meeoleolu. Igatahes jäi toimetuse koosoleku korraldamisega täiesti rahule ja katsub siinavaldatud mõtteavaldisist kasustada ajalehe toimetamisel niipalju, kui seda lubavad rahalised ressursid ja lehe kaastöö. Ka eelpooltoodud kirjalikkudele sooviavaldistele katsub toimetuse võimaluse järele vastu tulla.

Sellega aga ei ole toimetuse piiranud sooviavaldiste esitamist. Ta võtab vastu ka edaspidi heameelega igasuguseid näpunäiteid, mis suurestugustavad lehe sisu ja tõstavad selle huvitavust. Peatoimetaja.

Kooli XII aastapäeva puhul mälestame tõsisel leinas möödunud aastal igavesesse rahusse läinud

vilistlasi

Hilda Toom'e

Maria Kõnsa't

ja end. õpilast

Maria Looisman'it

Tartu tütarlaste gümna. õpetajad ja õpilased.

Kooli elu.

T. T. G. Õpilaspere valitsuse deklaratsioon.

Käesoleval sügisel tegevusesse rakendunud Õpilaspere valitsus taotleb endisi põhimõtteid, luues seejuures ka uusi kavatsusi.

Valitsuse deklaratsioon kinnitati järgmisel kujul:

Üldharidustööjuht Leida Päärend näeb oma tegevuskavas neljapäeva-hommikuste kõnede, Õpilaspere kino, Õpilaspere aastapäeva aktuse ja peo, jõuluõhtute, teaduslike kõneõhtute ja lugemislaua korraldamise, samuti „Vane-muise“ ja kinopiletite muretsemise.

Korraldajate Almela Lumi hoolitseb kooli seismise ja välise korra eest: valvab selle järele, et klassi-, üld- ja õhtupoolsed korrapidajad täidaksid oma kohustusi, ja määrab korrapidajad igasugustele pidudele, aktustele ja õhtutele koolis ja väljaspool kooli — teistesse koolidesse. — Valitsus otsustas keelata õpilasil teistel uisuteel käimise või määrata ühe valitsusliikme korrapidajaks.

Ringidejuhi Hele Lüüsi ülesandeks on ringide tegevuse kontrollimine ja ringidele toetussummade muretsemine Õpilaspere valitsuselt.

Varavalvur Endla Madrats tasakaalustab Õpilaspere tulud ja kulud ja peab sissetulekute ja väljaminekute arved korras.

Kirjatoimetaja protokollib valitsuse koosolekud.

Kooli-kino hakkab teotsema lähemal ajal; demonstreerimisele tulevad ainult hääd filmid.

Juhtumil, kui abituriendid pidu ei korralda, siis eeltuleva aasta märtsis korraldatakse Õpilaspere V aastapäeva puhul pidu.

Kirjandusringi

eestvõttel on korraldatud soome ja vene keele kursused. Vene keele kursused toimuvad kahes rühmas—algajaile ja edasijõudnuile. Kursuse maks semestris on 150 snt., milline tuleb tasuda 15. nov. kantseleisse. Kursusel õpetab ülikooli lektor B. Pravdin.

Soome keele kursused toimuvad ühes rühmas algajaile, kuna edasijõudnuid oli vähe ja erirühma neist moodustada ei saanud. Soome keele kursuse maks 115 snt. tuleb tasuda ka hiljemalt 15. nov-ks.

Vene keele tunnid edasijõudnuile on igal neljapäeval ja teisipäeval kl. 13—14, algajaile igal kolmapäeval ja laupäeval kl. 13—14.

Soome keele tunnid on kolmapäeviti 13—14 ja esmapäeviti 17.15—18.15. Soome keele õpetajaks on prl. Ilves.

T. T. G. Kirjandusringi luule-rütmika tunnid hra Raua juhatusel (teisipäeviti k. 18 alates ja neljapäeviti k. 16 alates) algasid neljapäeviti 5. nov.

Lähemal ajal korraldab Ring vaidluskoosoleku teemil: „M. Metsanurga „Fr. Araste ja Pojad““. Refereerib Virve Märtin (Vb).

Linoollõike autori nimi

illustratsiooni all „Päikesekülluses“ „T.T.G.“ 4. nr. (lk. 43) on jäänud kogemata välja, mispuhul toimetuse palub väga autorilt lahket vabandust. „Päikesekülluse“ autoriks on L. Käär, millist nime palutakse lugejail endil lisada nimetatud illustratsioonile alla.

Valitsuse koosolekute kroonika.

Esimese koosoleku (25. IX) päevakorra tähtsamaid punkte oli: lugemislaua, korrapidajate ja õpilasperetõ kaunistamise küsimus. Teisel koosolekul (2. X.) esitati valitsuseliikmete deklaratsioonid, otsustati tellida Õpilaspere omavalitsuse põhikirja 200 eksemplari ja räägiti lähemalt õpilaspere kaunistamisest. Kolmandal koosolekul (6. X.) oli päevakorras: 1) ringide tegevuskavad ja eelarved, 2) noortepüha korraldamise küsimus. Neljandal koosolekul (7. X.) arutati koos ringide juhatajatega ringide tegevuskavu ja eelarveid ja jõuti toetussummade suhtes ühisele kokkuleppele, mis esitatakse esindusele kinnitamiseks. Selsamal koosolekul koostas valitsus ka oma tegevuskava. Viiendal koosolekul (10. X.) töötati välja riiteruumi kodule, mis esitatakse esindusele kinnitamiseks.

Mõistatuse nr. 3 lahendus.

S a t i i r
i l u t a r
I g o r
D o n i
i h e s
k a k s
e t
r r
i l m a
s e e n
A n n i
r a b i
e l a m u d
k i i v r i

Ristamisi lugedes saame lõokese laulu: „Siidikera, niidikera, sirts, sirr...“

T.T.G. XII aastapidu

14. ja 15. nov. 1931 kooliruumes, Karlova t. 1.

Aktus 14. XI 1931. a. k. 11 e. l.

Kava:

I. 1) Ma kummardan sind, armu vägi (koraal). 2) Lipu õnnistamine — A. Wõhrman.

II. 3) Avakõne — J. Roos. 4) Ainult päale varju — M. Saar; õpilaskoor õp. P. Kõnsap'i juhatusel. 5) Kõne: Isik ajaloo — J. Kõns. 6) Veel kaitse, kange Kalev, oma lapsi — M. Herman; õpilaskoor õp. P. Kõnsap'i juhatusel. 7) Kooli aruanne — J. Roos. 8) Õpilaspere aruanne — N. Ratasep. 9) Terrvitused. 10) Lõpp sõna — J. Roos.

A. 14. XI 1931. a. kell 6 õhtul.

I. Kaunimad laulud — F. Säbelman. Hiir hüppas — M. Saar. Kägu — A. Kapp. (I klasside koor õpet. P. Kõnsap'i juhatusel.) Laulu mõju — M. Saar. Kätkilaul — T. Vettik. Nooruse unenägu — M. Herman. (II ja III klasside koor õpet. P. Kõnsap'i juhatusel.) Lorelei — F. Liszt. (Klaveril Va kl. õpil. L. Lesta.)

II. Stseen Aleksis Kivi romaanist „Seitse venda“. Lavastaja õpet. Elli Jaska. Osalised: Juhani — IVa kl. õpil. M. Epler; Tuomas — Vc kl. õpil. M. Torop; Aapo — Vb kl. õpil. E. Lomp; Simeoni — Vb kl. õpil. L. Rosenthal; Timo — IVa kl. õpil. H. Jegorov; Lauri — IVa kl. õpil. E. Niggol; Eero — IVa kl. õpil. A. Hurt; köster — Vc kl. õpil. L. Vannak; Venla — Vb kl. õpil. M. Lomp. Tegevus sünnib köstrimajas.

III. Võimlemine õpetaja L. Haamer-Ploompuu juhatusel. Tango — tantsib Va kl. õpil. V. Otsus. Rütmiika õpet. M. Treier'i juhatusel.

IV. Tants.

B. 15. XI 1931. a. k. 6 õhtul.

I. Kodumaa — M. Saar. Laul rõõmule — A. Läte. Miks sa nutad, lillekene — A. Kapp. (IV ja V klasside koor õpet. P. Kõnsap'i juhatusel.) Lorelei — F. Liszt. (Klaveril Va kl. õpil. L. Lesta.)

II. Stseen Aleksis Kivi romaanist „Seitse venda“. Lavastaja õpet. Elli Jaska.

III. Võimlemine õpetaja L. Haamer-Ploompuu juhatusel; Tango — tantsib Va kl. õpil. V. Otsus; Rütmiika õpet. M. Treier'i juhatusel.

IV. Tants.

Mõistatuse nr. 4 lahendus.

Ö
t ö ö
p a l e e
N o a r o o t s i
O l d e n b u r g
i d ü l l
a h i
e
O k a
M a a s i n g
P ä e v a l e h t
k i k k a p ü k s i d
m a h a g o n i p u u
D o n e t s i
M a g d a
l a i

Ülalt alla lugedes tuleb eesti rahvasõna: „Õöl on üheksa poega“.

Nr. 4 oli kaks õiget lahendajat.

Auhinna sai M. Kuusk (IIIa).